

ISEIVIU DRAUGAS.

Skiriamas svetimoj šaly gyvenantiems lietuviams.

Adresas Redakcijos ir Administracijos: Rev. JOS. NORBUT, Mossend, Lanarkshire, Scotland.

Sąvaiti o Britani-
jos Lietuvių-katali-
kų-tautininkų
organo
šeivių Draugo
kaina
Britanijoje, Ameri-
koj ir Lietuvoj—
metams 8/- \$2.
pusei 4/- 1 dol.
3 mėn. 2/- 50ct.
Adr.—
Rev. J. Norbut,
Mossend, Lanark-
shire, Scotland.

Redakcija pasilaiko
sau teisę trumpinti
ir pertaisinėti pri-
siunštus straips-
nius, koresponden-
cijas ir šiaip jau
raštus. Tik dides-
nieji ir svarbesnieji
rankraščiai laikoma
ir gražinama.

PAMALDŲ TVARKA :
10 Spalių BURNBANK ir
ADDIEWELL.
17 Spalio CRAIGNEUK ir OLD
CUMNOCK

VOKIEČIAI NEMUNĖLIO RADVILIŠKYJE.

22 Liepos pusiau aštuonių vakare pasitraukė iš Radviliškio paskutiniai rusų žvalgai. (Didžioji rusų kariuomenė praėjo į rytus jau 19 Liepos, atidavus Radviliškį be mūšio). Pusvalandžiui praslinkus, šuoliais pralėkė per rinką Naujarygės pusėn vienas iš dragunas. Už poros minučių vėl, kaip tik arklys neša, lekia antras iš Biržų gatvės tiesiai į kalvinų bažnyčią; bet iš čia jau pasigirdo šauksmai vokiečių kalba ir pasirodė iš ten keletas jų raitelių. Musų dragunas metėsi atgal vėl į Biržų pusę, bet čia umai iš visų kiemų nuo Apaščios pusės pasipylė vokiečių pėstininkai Biržų gatvėje ir ėmė, šukaudami ir priklaupdami, šaudyti į lekiantį, kaip tik gali, draguną. Viena kulka pataikė nabaugui tiesiai į pakaušį, ir tas pavirto ant tilto. (Paskui vokiečių gydytojo perrištas, da kokią savaitę gyvenęs). Taip tai tapo musų Radviliškio karo krikštu apkrikštytas. O nuo Apaščios visais kiemais per daržus taip ir pludo vokiečių pėstininkai. Eidami pro mano gonkas, kur sėdėjau su klieriku Ločeriu, iš pradžių paklausė, ar nėra pas mane kazokų, o paskui ne vienas, galvas linkterėdami, labą vakarą atidavė, ir ėjo visi rinkon. Ir taip po devynių jau buvo pilnas Radviliškis vokiečių. Kaip priimta, prasidėjo peržiūrėjimas namų, ar nėra kur pasislėpę kazokai (taip vokiečiai paprastai vadina rusų kariuomenę), o paskui ieškojimas butų žmonėms ir arkliais. Stovėjo pas mus ankščiau ir musų raitarija, bet tada visgi aš jaučiau šeiminku, dabar gi visai kas kita: eina, daro visas duris, plėšia spynas, nelaukdami atrakinimo, stato kur patinka, arkliai, šieną ir arkliais duoda, ir stori krato jiems po kojų. Man tris kambarius paliko. Šiaip jau visus namus užėmė. Atsinešė šieno ir tirstai sugulė ant grindų. Tarp jų buvo vienas oficeris, palikęs Radviliškio komendantų. Atėjo jie su armoto-

mis tą pačią dieną iš Bauskės, padarę 40 varstų kelio. Tuojau apsikasė apie Radviliškį iš visų keturių pusių, pastatė savo žvalgus su telefonais ant kalvinų bažnyčios ir malūno.

Daugumas gyventojų jau buvo išsikraustę iš miestelio, bet netoli. Pasiliko tik bėdinesnieji ir kunigai. Pasirodė kieta vokiečių ranka: iš miestelio neleido nei vieno, reikėjo gauti žymelę iš komendanto. O čia vėl prasidėjo vokiečių kareivių vaikščiojimas po butus, ieškojimas ypač valgių. Keletas vargšų moterėlių bėgo pas mane skųsties, kad vokiečiai joms atėmė paskutinį gabalėlį duonos ir uždaralo, vietomis sukapoje skryniais ir šėpus. Kartą pasiskundžiau komendantui, bet šis atsakė, kad vokiečiai, gird, to nedarą. Kad gi pradės žmoneliai veržties iš miestelio. Reikia žymė gauti iš komendanto, o čia vokiškai nemoka. Ir eik, klebone, kartu, paaiškink komendantui, ko man reikia. Ir taip nuo ryto lig vakarų. Ėmė vokiečiai nuo žmonių ypač valgius, o paskui ratus, arkliaus, kai kam apmainydami ant blogesnių, kai kam iškratė ir kešenes, atimdami pinigus, da kitam ir batus numovė. Matoma buvo, kad jų kareiviai labiau nuskurdę, blogiau maitinami ir apiplyšę ir gyvio labai apstėsti, neišimant ir oficerių. Sakėsi iš Radviliškio daugiau nebeišeis. Bet šeštadienį ir pradėjo rusai bombarduoti miestelį. Likusieji gyventojai subėgo į rusius: vieni žydo Elickos namuosna, kiti po kalvinų klebonija. Čia slėpėsi abiejų bažnyčių kunigai su savo namiškiais. Ir prasidėjo baubimas armotų, pyškėjimas muškietų ir tarškėjimas kulkasvydžių: vienas kulkasvydis buvo pastatytas vokiečių ant tos pačios kalvinų klebonijos, kur mes apačioj sėdėjom. Apie vidunaktį buvo karščiausias šaudymasis, tikėjomės, kad bus ataka, ir Radviliškis bus atimtas, bet greit viskas nutilo ir pasiliko po senovei. Anksti rytą lindom iš rusių laukan pasižvalgytų, kaip išrodo miestelis. Buvo tai nedėldienis šv. Onos; norėjau šv. Mišias laikyti, bet pasigirdo armotų ž-

nomės vėl į rusius. Praeidamas pro savo kleboniją, užėjau priesienyje iš verandos pusės išsitiesusį negyvą vokiečių: visa galva kruvina ir kraujo asla pritekėjusi. Atlaužtos mano kambarių duris ir rašomas stalas sudraskytas. Jau plystant ant galvos šrapneliams nubėgau pas savo kaimyną, radęs tuos pačius rusies gyventojus, išskyrus klieriką Ločį, kurs nuvėjo į Jasiškius. Ir vėl ta pati muzika. Ir taip traukės lig popiet. Su viskuo galima apsi-prasti. Nors čia ant galvų pragaras ugnies ir trenksmo (mat, kalvinų klebonijon putaikė kokie trys armotų šoviniai); mes, it negirdėdami, ramiai sau šnekučiuojam. Šit kažkur toli pasigirdo kaip ir ura. Netikim ir patį; bet jau antrą kartą aiškiau; vis dažniau ir balsiau. Šokom visi nuo savo sėdynių; keliam galvas, stiepiamės prie langelių augštai, palubėn; iš čia matyt, kas eina pro šalį. Keletas vokiečių žaliai apsirėdžiusių, prabėgo pro langelius į savo faterlandą (tėvynę). Apaščios pusėn. Jau ir visai arti daugybės balsų girdžias stiprus ura, ir pamatėm savus kareivius, kaip subėgo kieman ir dairosi aplinkui. Linksma ant širdies: na, jau vieną kartą paliuosuos mus nuo tų velniukų (taip žmonės pradėjo vokiečius vadint). Bet netikėtai atsiradom didesniam pavojui, nei buvom. Musų kareiviai, išvydę rusies langelius artinos prie jų, atkišę šautuvus. Mes instinktyvai šokome visi pamurėn po langeliais. Ir toj valandoj kad gi ims kareiviai pleškyti iš muškietų rusin. Mes spauties prie sienos apačioj ir rekt: „nešaukit, savi, paliuosuookit!“ Liepiam moterims ypač rekt, kad suprastų, kad čia ne vokiečiai. Tikrai baisi buvo valanda. Jei kas butų sėdėjęs rusyje toliau nuo sienos, tikrai butų kulką gavęs. Vos—nevos įtikinome įsikarščiavusius kareivius, kad mes vietos gyventojai. Ant galo užgirdom: „na, išeikite!“ Išėjome, stovime gonkose, bet kareiviai vis da netiki. „Čia, gird, persirėdę vokiečiai.“ Musų moteris atnešė tuojau valgių, pradėjo dalyti, tada nusiramino. Kaikuriems gyventojams net ašaros birėjo iš džiaugsmo, sutikus savo kareivius.

Skirstėmės tat po savo namus. Miestelis išrodė nekaip. Katalikų bažnyčios lubos pramuštos dviejose vietose; pilna gruzų ir dulkių; vieno lango nebėra, vargonai aplaužyti; viena siena šrapnelių, kaip genio, iškapota. Iš oro bažnyčia irgi keliuose vietose užgauta: bet ji murinė, todėl tik įbrėžta. Suplotos šrapnelių išnaros voliojas po šventorių. Vienoj vietoj ir šventoriaus muras gerokai išgriautas. Apie kleboniją tvoros šovinių išverstos, medžiai nukirsti, juodoja keletas didelių duobių aplinkui, veranda sudraskyta, vienas stogo galas su visu kaminu nugriautas, visuos namuos nei vieno stiklo, vienoj vietoj pramuštos lubos. O čia pat kvietų darželyje prieš verandą palaidotas klebonijoje užmuštas vokiečių. Špitolėje šoviny, parėjęs par stoga ir lubas, išgriovė vidaus sieną su visu pečiu. Kalvinų bažnyčion pataikęs tik vienas šoviny, apdraskydamas murą. Jų klebonijoje viršutinio kambario muras pramuštas. Kalvinų bažnyčioje vokiečiai prisinešę šiaudų ir nakvodavo. Ties tą bažnyčią ant kelio beržas dviejų pėdų storumo ir sveikas nupjautas granatos; taip pat ir pušis ant kapų. Vokiečiai atsitraukė anapus Sosto ir sustojo apie Legailius ir Sodeliškį. Kad vėl greit negrįš, tikrumos nebuvo. Ir ypač, kai nepasisekė jų išmušti iš Biržų, Astravo, Užšilių miško, ir Butautų, buvo juntama, kad gali vėl atsiumti Radviliškį, žmonės, paragavę vokiečių rankos, spruko bėgti nuo jų, kaip įmanydami. Reformatų kunigas išvažiavo Maskvon, aš tuo tarpu buvau apsigyvenęs Margenišky, Visas Legailių sodžius atsidurė už Radviliškio Šniurkiškio laukuose. O čia da vėl musiškiei kasėsi ir dirbo tranšėjas po visus laukus, pradėdant nuo Jasiškių, baigiant Pučekalne ir Lujanais. Buvo matoma, kas čia bus. Musų karo vyresnybė pati liepė gyventojams pasišalinti. Ir papludo žmoneliai su karvėmis, kiaulėmis, su vežimais visais keliais rytų pusėn į didžiusius Tauerkalnio miškus. Visus apėmė kažkoki baimė vokiečių: kad tik išbėgti nuo jų. Labai negerą atmintį paliko

jie čia: negana to, kad ėmė viską, kas jiems reikėjo, bet dar ir moteris kankino; tokiais darbais pasižymėjo net jų oficeriai. Toji kariuomenė iš Vakarinių Prūsų ir Brandenburgo. Ištuštėjo, apart minėtų sodžių, Bobėnai, Nausėdžiai, Jasiškiai, Pučekalne ir kiti. Ar jie, Tauerkalnio miškuos vokiečių sulaukę, grįžo, namuo, ar persikėlė per Dauguvą, to dabar nežinau. Buvo daug tokių, kas traukės už Dauguvos. 12 rugsėjo vokiečiai vėl suvėjo Radviliškį. Musiškiei traukdames, sudėgino kuone visus (minėtus sodžius ir miestelį ir išsprogdino abi bažnyčias. Medžiai apie bažnyčią nupjauti. Kapų volas nuo upės ir miško pusės išgriautas.

Gyvulius daug kas pardavė čia kariuomenės reikalams, nors pigiai, kiti gi varė rekvizicijon už Koknesės. Rugiai nors buvo nupjauti, bet dauguma pasiliko ant lauko. Žmonės tik tiek sau kaulė arba bloškė, kiek galėjo su savimi pasiimti. Šiaip paliko ant lauko. Vasarjus butų buvęs labai geras, bet daug nukentėjo nuo abiejų armijų, nes daug paliko nupjauta pašarui, o ir šiaip tuo tarpu nebus kam jo sudoroti. Rugiai kitiems metams vargiai bus pasėti, nes gyventojai da negalėjo sugrįžti. Sugriautas gyvenimas visos apylinkės. Didinės nelaimės, kaip karas, nėra pasaulyje. Kad gi greičiaus Dievulis duotų ramybę.

Kun. A. Sabaliauskas.
(R. G.)

MASKVOJ neseniai buvę sumišimai, kuriuos policija taip aiškina. Esą policija suareštavus girtą kareivį. Minia žmonių užpuolus policiją ir paliuosavus girtą kareivį, be to sustabdžius tramvajus, ant bulvarų surengus barrikadas. Į policiją laidė akmenimis. Policija šovus tuokart į minią, užmušus 3 ir sužeidus 12 ypatų.

Toli gražu neviskas tvarkoj plačiojoj Rusijoje. Rusija nuo betvarės kenčia nemažiau, neg nuo vokiečių bei austrijokų. Bet laukti revoliucijos ten tur but prailgs net musų „socialistams.“

IŠ KARĖS LAUKU. SAVAITINE PERŽVALGA

Padėjimas ant viso Rusijos fronto mažai tepersimainė. Šią savaitę daugumoje vietų rusai liovėsi trauktis atbulyn, kai kur pradėjo palengvel atstuminėti vokiečių atgal. Taip pagal DVINSKĄ atgriebe kaikiuriuos kaimelius, lygiai Vilniaus rėdyboje. Pagal PINSKŲ vokiečiai šiek tiek pasitraukė, rusai beveik apsupė patį Pinską. Ant fronto prie upės PRIPET ir pagal KOVELI vokiečiai pilnai sulaukė. Prie LUCKO ir GALICIJŲ permainų nevyko. Ant rusų fronto UZKAUKAZYJ lygiai nieko svarbesnio neatsitiko. Nebent tas, jog jau ant Kaukazo pribuvo ir apsižostė Tiflise didkunigaikštis Nikolaj, buvęs rusų armijos viršausias vadas.

JUODOJOJ JURĖJE rusų laivinas pasirodė arti bulgarų porto Varnos. Manoma, jog tas laivinas gali užpulti patį Varnos miestą.

Prie DARDANELŲ nieko svarbesnio nepranešta. Gen. Hamilton buk pasiskundęs, kad anglai per mažai turį kariumenės dalį paėmimo visos eilės Gallipoli fortų. Šiaip ar kitaip, laukti Dardanėlių puolimo gali nusibosti ir kantriems anglams.

Užtai ant BALKANŲ pussalio visos šios savaitės svarbiausios naujienos.

Jau „Išėivių Drauge“ buvo rasyta, kokios priežastis pagamino visus savytarpinius nesutikimus Balkanuose. Bet nelaukta, kad tie nesutikimai taip greitai privestų prie karės. Dabar karė neišvengtina.

Prieš kiek laiko BULGARĪJA sumobilizavo savo kariumenę, iš viso apie 350,000 žmonių. Mobilizacija, aišku, atkreipta prieš serbus. Neuzilgo pamatyta, kad bulgarų armija rėdyti ir tvarkyti paėmė vokiečių oficeriai, taip pat, kaip pernai Turkijoje prieš pat karę. Tuojaus Rusija pareikalavo, idant bulgarai į 24 valandas išvartytų visus vokiečių oficerius ir sutrauktų ryšius su Vokietija-Austrija-Turkija. Bulgarai nesutiko. Tuokart rusai sutraukė su bulgarais ryšius, rusų pasiuntinys išvažiavo iš Sofijos. Prie rusų reikalavimo prisidėjo anglai, prancuzai ir italai, jie sutraukė su bulgarais ryšius. Ryme bulgarų pasiuntinui atiduota pospartai (liepta švelniai išvažiuoti sau). Bulgarų tauta karės nenorinti ypač prieš rusus, kurie kadaisai bulgarus paliuosavo iš po turkų jungo. Bet bulgarų caras ir valdžia palaiko vokiečių pusę, ypač kadangi mano, jog vokiečiai šią karę išloš.

GRAIKIJA yra pažadėjusi nuo seno užstoti serbus. Todėl irgi paskelbė mobilizaciją, surinko arti 400,000 kariumenės. Valdžią laikė Venizelos, aiškus šalininkas karės prieš bulgarus ir net vokiečius. Ačiu Venizeloso politikai talkininkams buvo pavelyta iškelti savo kariumenę Graikijoje į Salonikus, arti bulgarų rubežiaus. Prancuzų ir anglų kariumenė išlipo Salonikų mieste ir pasistengs užimti gelžkelį tarpe Salonikų - Uskiubo Serbijoj. Bet kadangi toji politika Venizeloso vedė aiškiai Graikijoje į karę prieš bulgarus ir vokiečius, graikų karalius (jo pati-kaizerio sesuo) prašalino nuo valdžios Veni-

zelosą. Valdžią paėmė maišytų nuomonėjų ministeriai, pirminiškai p. Zaimis. Taip tai, sakoma, graikai nori karės prieš bulgarus, karalius jų nenori, o talkininkų padėjimas Salonikuose nė šioks, nė toks: jei graikai nekariaus, tai negali geruotu pavelyt savo žemę kareči išnaudoti. Prancuzų ir anglų Salonikuose išsikėlė nemažai, laukiama esą daug dangiau, net italijonų armijos (abejotina). Beja, italijonai gali išlipti ne tik per Salonikus, bet per Albanijos Valoną.

RUMUNIJOS

padėjimas neiškus dar labiau neg graikų. Matyt, su vokiečiais eit išvien rumunai nenori, o eit prieš bijosi. Baimę įvarė vokiečių milžiniški pasisiekimai Rusijoje.

SERBIJOS

padėjimas sunkiausias. Iš prieš gūla vokiečiai su austrijokais Sakoma, tų keli šimtai tukstančių jau užplaukė Serbiją, perėjo tris upes: Dunojų, Driną ir Sava. Serbai traukiasi atbulyn. Tuo pačiu tarpu keli šimtai tukstančių bulgarų pasirengė pilnai užpulti serbus iš užpakalio. Tuotarpu serbų talkininkai kol kas užsiganėdina grumojimais, kurių bulgarai, matyt, nesibijo.

RUSAI

užtai vėl megina prasimušt į Bukoviną. Jei pasiseks jiems, apie ką vala abejoti, gal rumunai prisidėt prieš austrijokus.

ITALIJOS kariumenė vis dar tebetupėjo ant vietos. Visos savaitės pažanga, tai koks ten mentis kaimelis užgriebtas. Italai, matyt, tiek gauna patis gyntis, kiek užpuldinėti. Laukti čia greitos pažangos italy, lygiai greito austrijokų žlugimo nėra jokio pamato. Išrodo, kad austrijokai pakankamai čia turi spekų atsispirimiui italy išstatyti kariumenei.

Paskala rada vietą laikraščiuose, buk italai turį parengę didžiausią kariumenę, kurią dar nesą nusprendę kur pasiunsti: į Dardanėlius, Liviją, Albaniją ar Serbiją. Pasiunsią ten, kur ji busianti labiausiai reikalinga. Bet tai visai išrodo ant paprasto išmislo.

PRANCUZIJOJ vokiečiai giriasi atmušę nuo anglų atgal veik viską, ką neseniai anglai buvo pelnię, išskiriant, tiesa, sunkesnių armotų. Buk anglai prandė į 60,000 kariumenės be naudos sau. Vokiečiai giriasi suėmę arti 4000 anglų belaisvių. Anglai gyresi čia suėmę apie 23 sunkesnes armotas, daug kulkasvaizdių, apie 3000 belaisvių. Dabar esą vokiečiai be pasisekimo norį atgriebti prarastas vietas, bet anglai veik visur jas užlaikė. Iš šalies žiurint išrodo, kad kol kas labiausiai veikia vokiečiai, anglai tik stengiasi atlaikyti užimtas vietas ir tas nevisad sekasi. Aiškiau tarus, čia pažanga toli gražu nepasisekė taip, kaip laukta ir vokiečiai ne taip jau sumušti, kaip tuli laikraščiai skelbia.

Šiek tiek geriau pasisekė prancuzams. Prancuzai ir anglai suėmė virš 150 armotų, nemažą žemės juostą atgriebe. Vokiečiai ir prancuzus buvo šiek tiek atstume, bet štai, sakoma, prancuzai vėl daugumą prarastų vietų atsigriebe iš naujo, vėl Champagne įveikė smarkiaiame mušyje vokiečius. Dabar prancuzai

kai kur paėmė antros eilės vokiečių apsigynimo linijas, užgriebe svarbų forta, suėmė vėl virš 1000 nesužestų vokiečių belaisvių. Esą dabar pro tą pralaužtą vokiečių liniją prancuzai veržiasi prie trečios eilės vokiečių apsigynimo linijos.

ANT JURIU nieko svarbesnio neatsitiko. **AFRIKOJ, MFSSO-POTAMIJOJ** ir Persijoje lygiai esą be permainų.

Sulig laikraščiu pranešimo Turkijoje labai persekiojami armenai. Toji tauta gyvena užkaukazyje, nuo amžių turkų žudoma, ganabijama. Laike sultono Abdul-Hamido išmušta keli šimtai tukstančių armenų. Bet dabar dar esą blogiau. Armenai žudomi turkų desėtkais tukstančių užsyk. Išmušta esą apie 800,000 armenų: vyrų, moterų, vaikų. Išnaikinti ištisi apskrčiai. Tai daroma esą sulig turkų valdžios paliepimo ir su vokiečių žinia. Antgalo už armenus užsistojo Amerikos Suv. Valstijos, kurios pranešė negalinčios tyliai žiurėti į visos tautos žudynes.

Kitur svarbių permainų nėra.

IŠ LAIŠKO IŠ LIETUVOS.

Prisiunsto kun. Matulaičiui

Abelnai imant, dabar žmonės ir Vilniaus rėdybos labiau apsipratę su karė negu tai buvo prieš kelius mėnesius. Nutarė beveik visur ramiai sau laukti priešininko, giliai tikėdami, kad jisai mūsų balose, turėdamas mūsų kelius, neilgiausiai tetunės. Nors kasdien atena žinios, kad tai vienoj ar kitoj vietoj mūsų kariumenė atsitraukė, nors sopa nuo to kiekvienam širdį, bet kartu saipomasi iš priešininko: ruduo čia jau, balų užtektinai, kelių kain nėra, taigi su sunkiaja artilerija čia nė nepasirodyk, o su lauko musiškiai beregint duos „rodą“ kaip sako vilniečiai.

Vėl kitas dalykas, pas vokiečius stoka žmonių. Nors rytiniam fronte sukonzentruota jų čia gana daug, bet visgi ant visų frontų jie veikti negali.

Sužinojį paskutinėmis dienomis, kad musiškiai nušarvavo Gardiną ir sunaikino tvirtovę, permetė nuo Vilijos ir Varėnos į ten dalį savo jėgų. Bet kas pasirodė: atsitraukdami rusai sukulė juos netik ties Gardinu, bet pradėjo jau žygiuoti prieš juos ir Varėnos ir Vilijos rajonuose. Tas viskas buvo žinoma privačiu keliu, dabar išsiaiškino oficialiais pranešimais. Apie Prienus ir Birštoną buvo smarkių mušų. Daug tenai nukentėjusių žmonių, pabėgo išvartytį į girias. Taipgi atsitiko nelaimė Suvalkų Alytu. Musiškiam pasitraukus į aną pusę Nemuno, Suvalkijoje dar likosi pabėgėliai žmonės. Vokiečiams nusidavė, kad tai rusų abazai ir paleido į juos ugnį. Daug, girdi, tetai žuvo žmonių.

Iš tikresnių žmonių žinia, buk Sasnava ir apeliokė išsilikus, sudeginta vien pašėsupiai ir pagiriai; vidury išlikę sveikas.

Kl. K. Matulaitis

Per Rugsėjo mėnesį vokiečiai giriasi suėmę rusų belaisvių 420 oficerių, 95,464 kareivius, 37 armotas, 298 kulkasvaizdžius.

Jau artinasi laikas, kuomet rusų caras vėl žadės sušaukti V. Dumą, kurią pirm laiko ir ilgam laikui buvo paleidęs „poilsui“. Rusus bėda slegia, o valdžia vis savo „pasiutiną“ varo.

Britanija ir Prancuzija norėjo Suv. Amerikos Valstijose pasiskolinti milijardą dolerių. Amerikos kapitalistai sutiko duoti pasę prašomos sumos. Dabar tarybos užbaigta. Paskola jau surinkta. Iš viso Amerikos milijonieriai—piniguočiai jau pasirašė po pažadėjimais an 130 milijonų svarų sterlingų. Milijonieriai Dupont (Explosives Trust: dirba amunicija) pažadėjo 7 milijonus svarų, C.M. Švab 5 milijonus, J.D. Rockefeller 2 milijonu, E. Cassel, O. Kuhn, J. Stillman, ir V. Rockefeller po 1 milijoną svarų. Žymų balsą tarybose turi milijardierius Morgan. Be virš minėtų esą pažadėjimų daug aut tokių pat, didesnių, ir mažesnių sumų. Sakoma dar ne viena paskola Amerikoje nepasisekus taip kaip dabartinė.

Evening Times ir kiti laikraščiai (6 Spalio) rašo, jog visoj Škotijoje oficeriai, užsiemą prirašinėjimu naujų liuosnorių į kariumenę, gavę įsakymą iš kariskos ministerijos pasistengti visokiais budais kuodaugiausiai vyrų prie kariumenės prirašyti. Rekrutų rinkėjams duota paraginimas sužinoti savo apielinkėje visus jaunus, tinkančius kareiviumi vyrus, aplankyti juos namuose ir pasistengti šiaip bei kitaip prirašyti prie kareivių. Esą ir policijos pagelba čia busianti suteikiama (nors nenurodoma, jog per prievartą policija įgalėtų žmogų prirašyti prie kariumenės, bet policija gali priversti kai kuomet ir švelniai, be kočiolo pagelbos, neva patarimu). Esą čia mintis to įsakymo kol kas tesanti: pakviest kiekvieną tinkantį vyrą prisidėti prie kariumenės, kad niekas negalėtų sakyti: manęs nereikalauja, nenori. Iš kitos pusės sužinoti, ar daug, kas, kur ir kodėl nenori prie kareivių prisidėti. Glasgowe manoma esą neužilgo pasiunsti tam tyčia žmones prityrusius, idant jie aplankytų ypatingai kiekvieną tinkantį tarnystei vyrą ir prikaltėtų prisirašyti prie armijos. Iš visako matyt, kad Britanija negali gauti gana savanorių, turi griebtis įvairių priemonių, idant suradus žmones, bet to vargiai pakaks. Tikriausiai prisiės galutinai įvesti priverstiną kariumenę tarnaviną, tik klausymas tėra: greičiau ar vėliau?

Jei priverstina tarnystė būtų įvesta, Britanija iš daug atžvylgių paliautų buvus „free country.“ Bet lietuvių klausymas visai su tuo nesiriša: tai jau kiti prospektai.

Į Ameriką žadės važiuoti p. Žmuidinavyčius, žinomas lietuvių dailininkas, pirmininkas Lietuvių Dailės Draugijos. Tikslas kelionės esąs: rinkti aukas Lietuvos nuo karės nukentėjusių naudai. P. Žmuidinavyčius Lietuvos Draugijos nuo karės nukentėjusiems šelpti narys, esąs kaip ir p. Šimkus igaliuotas. Matyt, L. Draugija nevisai patenkinta iš p. Šimkaus veikimo.

Be to buk ir A. Bulota, advokatas, žadėjęs į Ameriką važiuoti aukas rinkti. Atstovų ir rinkėjų, vadinas, bus daug, tik kasžin kiek bebus tų aukų.

DIDŽIOJI LIOTERIJA LIETUVOS NUO KARĖS NUKENTĖJUSIŲ NAUDAI.

Rengiamai lioterijai paaukavo dar šinos daiktus:

33 Kryžanauskienė iš Glasgovo vyrišką iš vilnų nertą kamizelką, vertės 15/

34 Kailiuvienė iš Bridgetono, Glasgowe, megztinę dideliam staliu staltiesę—8/.

35 Aleksandra Muraška, Glasgowe, misinginę triubą-baritoną 35/

36 Vincentas Galinauskas iš Shottso sieninį laikrodį £1.

37 Ignas Žytkevyčius iš Shottso dailių savo darbo medinę diežutę rašomiems daiktams (mažą rašomą staliuką) 15/.

38 Sarafinienė megztą saro darbo ant stalo ar komodos skotertę—15/.

39 Liudvika Platkauskaitė savo darbo šilkais išsiuvinėtu 2 padėku (podstavkas) ant stalo 6/.

40 Joanna Sarafiniutė (13 metų) 2 savo daabo po lempa—4/.

Turime čionai visiems pranešt, kad rengiamai lioterijai jau susirinko iš viso apie 40 daiktų. Tai yra tiek jau išlošiamų daiktų. Tie daiktai kainuoja maž daug apie £42-43. Daug kas norėdami duoti tai lioterijai kokį daiktą teiraujas, sakos nežina, kaip, kam tą daiktą įduoti? Kiti vėl sakos nesuprantą koki ta lioterija bus, kaip ji atsiliks, ir kam tie piningai eis? Rodos turėtų būti labai lengvai visiems suprantama. Kas nori dovanoti kokį daiktą tam dalykui gali pasiunsti savo pažadėjimą ar „Iš. Dr.“ Redakcijai, ar kokiam nors Škotijoje Katalikų Komiteto nariui. Pažadėjimas tuojaus bus atspausstas laikraštyje. Dovanoti gali ką kas nori ir turi. Daiktai žadėti, kuriuos sunku būtų pergabenti, gali pasilikti pas pačius pažadėjusius, kol lioterija nebus pabaigta. Susirinkus bent 50 daiktų, galima bus pradėti pačią lioteriją. Visus daiktus apkainavus bus matyti ant kiek galima daryti lioteriją. Visuomet maždaug leidžiama lioterija brangesne už surinktus daiktus. Ir teip, jei Škotijos lietuvių rengiamai lioterijai susirinktų daiktų už £50, tat galėtų daryti 2000 biliečių po 1/. Butų £100. Galėtų ir ant didesnios sumos daryt tiketus, rasit, ant £150. Tie piningai: £100 ar £150 ir eis nuo karės nukentėjusių naudai, kaip eina visi piningai Škotijos lietuvių ir Amerikoje renkami. Kokį nors daiktą galės išlošti tas, kas pirkst tikėtą, kuomet jie bus parengti ir perdavojami. Visi pažadėti lioterijai daiktai bus panumeruoti. Kas kokį pilną numerį išloš, tam su tuo numeriu ir daiktas teks. Lioterijai pasibaigus, visi pažadėjusieji turės atiduoti savo daiktus, kurie bus pasiunsti išlošusiems. Kur ir kuomet ta lioterija bus—bus pranešta laikraštyje. Dar syki prašome visus gerb. lietuvius ir lietuvių aukaut tai lioterijai ką kas gali, nes greitai reikės tą darbą baigti. Laukiame pažadėjimų. Škotijos lietuviai, sukruskite!

Škotijos Liet. Katal. Liet. Šelpt. Komitetas.

IŠ ŠKOTIJOS Į LIETUVĄ ANT MOTOCIKLETKOS.

(Aprašymas kun. J. Norbuto kelionės).

2—NUO MOSSEND'O IKI LANCASTER'IO.

Žmogus važiuodamas traukinyje nevisados gali atspėti, kur prisisieja sustoti. Motoras gi ne traukinys, o geriausias plentas neprilygsta geležinkelio bėgiams. Todėl ir aš išvažiuodamas iš Mossendo nežinojau kur ant nakvynės stosiu. Apžiūrėjau sau maršrutą iki Carlisle, nors tikėjau šiek tiek toliau tą dieną pasiekti.

Plentas, kurį sau pasirinkau, pasirodė puikiausiu: gana platus, neperdaug keleivių numylėtas, neperšienai taisytas, neperdaug išvažinėtas. Pavojaus užlekti ant praeivio, perblensti kokį biciklistą arba pačiam pakliuti po ratais kokiam automobilui kaip ir nesą. Užtai kai kur galima palekti greičiau.

Kadangi, kaip sakoma, kuomaliausiai skubėdamas kuotoliausiai nuvažiuosi, o mano kelionė buvo tolima, perdaug aš nesiskubinau. Nevienas automobilistas pakeliuje pralenkė, sukeldamas man prieš akis debesis dulkių. Bet visgi gan greitai praleidau pro šalį Newmains, Carluke, Lanark, Abington'ą, privažiavau diktoką miestelį Moffat,

Nuo seno žinoma tiesa: nešersinevažiuosi. Jei maisto reikalauja kaip jau kumelaitė, juo labiau motoras. Dar kumelka ir alkana budama vieną kitą varstelį paturnos, o motoras be petrolo nepadarys nė vieno žingsnio. Todėl kiekvienam motoristui rupi gana laikyti blekinėje petrolo ir alyvos. Petrolo motoras šeriamas, o alyva tepamas.

Besiartindamas prie Moffat'o patėmėjau, kad motoro blekinė gerokai patuštėjusi. Pabijojau nedapildęs zopostą toliau važiuoti, idant kartais mano plieninė kumelaitė nesustreikuotų. Todėl apsistojau prie pirmos petrolo kriautuvės.

Kol kriautuvininkas čiupinėjos su petrolo ir alyva pajutau, jog ir man neprošalį būtų pasistiprinus. Bet Moffatas ne Glasgovas; vos suradau šenkutę arbatinę, kur po ilgoko laukimo atnešta puodelis arbatos ir smotelis „kekso“: tas keksas kaž kodėl priminė man karalienės Viktorijos laikus. Pasistiprinęs pats ir motorui davęs pasilsėti, leidausi į tolimesnę kelionę.

Kelias sukinėjasi tarpe uolų ir dygumų, visur beveik puikus, šiek tiek akmenėtas, neperdaug kalnuotas. Iš abiejų kelio pusių tęsiasi per žolėmis apaugę laukai, grioviai, dykūnai. Kur nekur prisiglaudęs miestiskai išrodęs kaimelis, šiaip jau visa šalis išsiūni teapgyventa bureliais ilgais laukais, riebių avių. Žiūrėdamas kartais stebėsi, kaip tokia avelė patalpa ant savęs tiek vylnų. Avis pratusios lydėti pakeleivius, nesistūdo motocikletkos, reikia gerai apsiūti, kad ant kokios kudlės nešūktų. Rečiau pakeliuose pastebėti šūkanančios lygiai gražios, tik jau šūkančios karvutės. Arklių, kiaurių ir paukščių visai nesimato: fermeriai tokių ne po daug tেলাiko, o

ir tuos ant laukų mažai teisleidžia.

Gana kartą per Škotiją pervažiuoti, kad pamačius kaip čia gamta neturtinga. Nepamatysi puikesnių dirvų, sodnelių, giraičių. Jei kur ir pasitaiko lapuotas medelis, tai ir tas pats sunykęs, nuskuręs. Atimk Škotijai požeminius mineralus, ir visa šalis ne kuo skirsis nuo paprastų Afrikos bei Azijos dykynų. Net auganti žolė kaž kokia savotiška, tik vietos gyvuliams tinkanti. Pastebėtina tarpe Moffat ir Carlisle mažas judėjimas, ypač palyginus judėjimą Lanarkshire apskrityje. Per visą laiką vargiai bepavijau arba sutikau vieną kitą vežimelį, vieną kitą motoristą. Čia, mat, nuo vieno didesnio centro iki kito kelias tolimas ir daugumas velija su reikalais pavažiuoti traukiniu.

Motoras veikė puikiai. Iki Carlisle kelias nuo Moffat'o eina per Lockerbie, Ecclefechan ir Gretna Green. Carlisle didelis jau miestas. rubežius tarpe Škotijos ir Anglijos. Iš Mossendo iki to punkto virš 100 mylių kelio. Tikėjau tą tolumą ant motocikletkos perbėgti į penkias valandas. Bet išėjo gerokai virš 6. Apsirinkta tie, ką mano, jog motoru pigu į valandą pralėkti kelius desėtkus mylių. Reikia visad priskaityti įvairius stabtelėjimus, kelio klaidinėjimus bei žiurinėjimus, prasielkimus su vežimais, pakeleiviais, įvairius užsisukinėjimus, kalnelius, miestelius ir tt. Tas viskas gaisina nemažai.

Privažiavęs Carlisle maniau čia apsistoti ant nakties, bet malonu buvo pirmą dieną labiau sutruminti kelią į Londoną. Todėl neapsistojęs leidausi tiesiai kiauurai per miestą. Ant žemlapio kelias išrodė labai tiesus. Mieste irgi rodės, kad niekur iš didelio kelio nesukau. Bet čia pamačiau, kaip teisingas patėmėjimas, jog į miestą lengviau įvažiuoti, neg iš jo išvažiuoti. Reikėjo man išvažiuoti didžioju keliu ant Penrith'o. Bet kadangi pasididžiavau mieste pasiteirauti, tai išvažiuavau į kokį ten šunkelį. Žinoma, tas šunkelis buvo visai panašus į tikrąjį kelią, gal dar už aną geresnis, lygesnis, ramesnis, bet visa bėda tame, jog jisai vedė ne į tą kur man reikėjo pusę. Pavažiavęs geroką bryzą ir sustojęs prie pirmo su užrašais stulpo mėginiau apsiūriėti ant žemlapio, kokioj Anglijos dalyj dabar esu. Bet veltuo. Parašai ant stulpų, tur but, rodė tik vardus artimų nedidelių farmų, nepaženklintų visai ant žemlapio. Nesužinojęs nieko, ant nuomonės vėl leidausi toliau, kol nesutikau praeivį. Dabar jau puikiybę atmetęs pasisklausiau kur randasi didysis ant Penrith'o plentas.

Pasirodė jis esąs netolimais, už vienos-kitos mylios į šoną. Greitai iki jo dasigavau ir jau drąsiai leidausi ant Penrith'o. Privažiavęs tą miestelį tečiau apsistoti čia dar nepanorėjau. Saulutė tebriogsojo dar augštokai ant dangaus skliauto, o pavakariais ir važiuoti smagiau. Nutariau apsistoti Kendale.

Ir čia kaip Škotijoj pakeliais gamta lygiai neturtinga. Pasitaikė pirmi kaimeliai su medžio trobėsiais, šiaudais dengtais. Škotijoj tokių lentinių budinkų kaip ir nematyt. Anglijoj jie pasitaiko greta akmens bei plytų trobėsių. Išrodo kaip tai labai suvargusiai, neturtingai. Kelias praturtėjo kalneliais ir giliomis pakalnėmis, aplimavotomis uolomis. Pats neperdidelis Kendale randasi tarsi kokioj pakalnėje, tarpe kalnelių. Miestelis apituštis, keli fermeriai sustoję pakelyje ilgai akimis lydi kiekvieną pravažiuojantį pakeleivingą žmogų, tarsi nusistebėdami: na, iš kur gi tu čia, kas tave užviję pas mus? Vaikėzai baimingai suka į patį pakraštį savo dviračius, tur but, bijodami pakliuti po motoru. Šuva iššokęs iš bromo lodamas mėgina leisti lydžius, bet kadangi nabagui nuolat

reikia žvalgytis, idant motocikletka neužšoktų ant sprando, greitai atsokęs į šalį atsiliektą.

Dienos jau buvo likę neperdaug. Saulutė stovėjo, kaip sakosi, ant lėidos. Bet prie to visako pamačiau, kad Kendale neperpuiki vieta nakvynėi, vargiai net geresnį hotelį turi. Todėl nesustodamas leidausi toliau, nusprendęs apsinakvoti Lancaster'ij.

Nuo Kendale kelias ant Lancaster pasisuka į pamarij. Čia jau tankiau pakelyje pasitaiko farmos, šalis lig labiau apgyventa. Be ypatingų atsitikimų jau pradėjus temti įvažiuavau į didoką miestą Lancaster. Ant kryžkelio paklausiau, „policeman'o,“ kur čia galima būtų geresnį hotelį rasti. Nurodė man į „King's Arms“ didelį viešbutį, kur ir apsistojau.

IŠEIVIŲ DRAUGAS

atsakė negalįs išduoti man jokio paliudijimo kas link aukų rinkliavos, kadangi aš ją darau po visą Angliją. Parašė kreipties į Londoną pas vyriausį rusų konsulą. Rašau į Londoną. Iš tenai ateina atsakymas: teipgi negalį man duoti jokio valdiško popieriaus tai rinkliavai, nes tos rinkliavos privatiškos. Taip privatiškai ir reikią jas daryt. Nieks to nedraudžia, o jei kokie netikrumai pasirodytų—jei kas skunus, tai teismo ir policijos dalykas. Ant galo, gerai esą parašyt apie viską į Home Office ir kas reikia paklaust, sužinot. Vadinas prisieina keliaut, kaip yra sakoma, nuo Ainošiaus, prie Kaiפוšiaus. Bet kas daryt? Argi darbą pradėtą pusiaudirbį paliksi? Tuoliau, kad Amerikos laikraštis „Draugas“ neatmenu kokiame numeryje taip labai buvo išgyręs iškalno mano aukų rinkliavą Anglijoj. Nenorėjos to „Draugo“ palikt melagiu, kad paskui teisingai jam kas neprikistų už neapsiūriėjimą: „Negirk dienos be vakaro!“ Ant galo maldos pasisekė šep taip pusiau užregistruot Škotijos Lietuvos Katalikų Komiteto veikimą, padaryt reikalingus aukų rinkliavai popierius pas accountant'ij Mackenzie ir advokatą Robertson'ą, Glasgove, gaut užtenkamą atsakymą iš Home Office, Londone, ir vėl leistas Anglijon judint lietuvius ir jų kišenius. Antra kelionė buvo ilgesnė, bet ir įspeningesnė dvigubai.

PER LIETUVIŲ KOLONIJAS ANGLIJOJ

Iš Glasgovo iškeliavova šį sykį į MIDDLESBOROUGH

Seniaus buta daug lietuvių čionai. Dabar sumažėję. Dar prieš karą daug išvažiuosiu į Ameriką ir kitur. Šalyp yra South Bank'as. Abejose vietose bus dar vidutinis burys lietuvių. Bet visi jie pliki kaip tilvikai. Pasirodžius mudviem Middlesborough, tuojaus patėmyt buvo galima, kad kaž kodėl žmonės nepasitiki. Greitai sužinojova tą baimės priežastį: persisergėjo, kad nebūtų atvažiuve, anot jų „cicilikai.“ Ir tai dar, kad koks „cicilikas“ nebūtų apsimetęs kunigu. Keistai ir juokingai rodo, bet viseip plačiame pasaulyje gali atsitikti. Jug tankiai girdėt ir skaityt prisieina, kaip vienur kitur koks perėjunas kunigu apsimetęs kalba, ką nors veikia. Kun. A. Šveistrys.

reikia žvalgytis, idant motocikletka neužšoktų ant sprando, greitai atsokęs į šalį atsiliektą.

Dienos jau buvo likę neperdaug. Saulutė stovėjo, kaip sakosi, ant lėidos. Bet prie to visako pamačiau, kad Kendale neperpuiki vieta nakvynėi, vargiai net geresnį hotelį turi. Todėl nesustodamas leidausi toliau, nusprendęs apsinakvoti Lancaster'ij.

Nuo Kendale kelias ant Lancaster pasisuka į pamarij. Čia jau tankiau pakelyje pasitaiko farmos, šalis lig labiau apgyventa. Be ypatingų atsitikimų jau pradėjus temti įvažiuavau į didoką miestą Lancaster. Ant kryžkelio paklausiau, „policeman'o,“ kur čia galima būtų geresnį hotelį rasti. Nurodė man į „King's Arms“ didelį viešbutį, kur ir apsistojau.

„Jei nori taikos-rengkis prie „vainos“—sako senas rymionų priežodis. Žmogaus gyvenimas taip ir yra. Visas žmogaus gyvenimas nuolatinė karė. Žmogus turi kariaut už savo buvį: del duonos, apdaro, pastovo. Turi daug pergaleti save jei nori ir čionai ir paskui laimingas buti. Norėdamas pasiekt bent kokį tikslą butinai turi vartoti ir tuos įrankius, kurie prie to tikslo veda. Negi galima barzdą su lopeta nuskusti. Arba su ratais į Lietuvą nuvažiuot, per jures laivu neplaukus. Mudviem su „Blaivybės“ Centro pirmininku į Angliją aukų rinkt grįžtant irgi prisėjo daug pavargt, kol sužinojova, suradova gavova kas reikia, kad vėl kas kelionėje nerastus ir vėl darbo ir laiko gaisint nereiktų. Glasgovo policijos Superintendentas Mr Orr nurodė kreipties į vice-konsulą Glasgove, kad tasai patartų ir, jei galėtų, kokį nors raštą išduotų rinkliavai. Nepasakyčiau, kad daug galėtų, sugebėtų ir norėtų padaryt tasai žmogus. Anglas, nemokąs rusų kalbos, nesupranta atsilankančių pas savę žmonių, ne vieną nuo savęs nežganėdines yra išleidęs. Girdėjau ir patysai patyriau. Mudviem nuėjus, stačiai pasakė, kad karės laiku neverta esą daryt jokių rinkliavų, ir mums foreigner'iams geriau nevažinėti po uždraustus rajonus, o jei kur nuvažiuoji, tai eit registruotis į policiją. Vadinas nieko naujo ir naudingo. Visokios rinkliavos, flagučių dienos ir rengiamos šiuo karės laiku, kad padėt nukentėjusiems arba pabėgusiems nuo karės. Visi tai daro, tik mums mat lietuviams negalima butų to daryt turbut vėl delto, kad mes vargšai-lietuviai. Tada parašiau pas Škotijos ir šiaurinės Anglijos rusų konsulą, gyvenantį Newcastlejy. Žmogus yra labai mandagus geras, sumanus ir visuomet išklauso, jei gali. Kelias dešimts sykių per perėjus metus prisėjo rašyt į Newcastlejy su visokiais savo ir žmonių reikalais ir visuomet gavau greitą ir patenkinantį atsakymą ir pagelbą. Ypač daug gero padaro išduodamas lietuviams pasportus su fotografijomis, kuomet Glasgovo vice-konsulis visai atsisako išduot tiems, kurie neturi jokių iš Lietuvos popierių nė metrikų. Žinoma, tokius prisieina užtart— „renčytis.“ Newcastle'io konsulas

Iš Glasgovo iškeliavova šį sykį į MIDDLESBOROUGH

Seniaus buta daug lietuvių čionai. Dabar sumažėję. Dar prieš karą daug išvažiuosiu į Ameriką ir kitur. Šalyp yra South Bank'as. Abejose vietose bus dar vidutinis burys lietuvių. Bet visi jie pliki kaip tilvikai. Pasirodžius mudviem Middlesborough, tuojaus patėmyt buvo galima, kad kaž kodėl žmonės nepasitiki. Greitai sužinojova tą baimės priežastį: persisergėjo, kad nebūtų atvažiuve, anot jų „cicilikai.“ Ir tai dar, kad koks „cicilikas“ nebūtų apsimetęs kunigu. Keistai ir juokingai rodo, bet viseip plačiame pasaulyje gali atsitikti. Jug tankiai girdėt ir skaityt prisieina, kaip vienur kitur koks perėjunas kunigu apsimetęs kalba, ką nors veikia. Kun. A. Šveistrys.

CALDERBANK—Neseniai čia lietuvis S. laidojo savo mirusį suneilį. Pažymėti, nors laidotuvės buvo be svaigalų, palydėti grabelį prisirinko daugiau kaiminų, neg į neseniai čia buvusias kitas, neblaivias šermenis pas J. Tulas jautukas, apsišvietusiu save vadinęs, buvo atvykęs į Calderbanką apsigyventi, bet niekas iš lietuvių jo neprisiėmė. Vienas palaikė pas savęs 3 dienas ir pamatęs kas tai do per paukštis pavarė. Išvažiuodamas atgal tas laisvietis ramines save: nėra, esą, ko liusti, vis vien blaivininko dukterį vesiąs. Bet jug, sakoma, gaidys kaip tik tada aiškiaus ir angščiau gieda, kada labiausiai lest nori (alkanas). Marių Baubas.

MANCHESTER—18 Rugsėjo pabėgo nuo savo tėvų iš čia 18 metų mergaitė, O. K. Pažymėtina, kad jos kelionei reikalingus pinigus sudėjo kai kurios Manchesterio lietuvių moteris. Panedėlio ryto išvažiuo, sakoma, į Škotiją, Motherwell, tur but. Sakoma, išvažiuo prie jauniko. Gaila, kad merginai užėjo toks strokas su ženyba, jog nė tėvų nebuvo laiko pasiklausti. Irgi apgailėtini tokie Škotijos jaunikiai, kurie turi laukti, kol kokia mergina iš Manchesterio nuo savo tėvų pabėgs. Manchesterietis.

PALACE — N 36 „Išėivių Draugo“ rašiau apie musų tučią „socialistus.“ kuo pasipiktino rankpelnukas N. 39, tulas P.P. Mano buvo tiesa rašyta ir aš apsimu tą tiesą prie liudytojų Palace išrodyti. Aš siulau net dėti Lietuvos nuo karės nukentėjusių naudai po 10/, jei pasirodys p. P. P. tiesa—aš aukausiu, o jei mano, aukaus P.P. Pavyzdžiu, p. P. nelagingai tvirtina, buk anglai varinėję lietuvius prisidėti į kariūmenę ir padėle muštynes. Istikrųjį gi patis lietuvių peštukai (P.P. neatmetant) užpuolė mušti anglą H. McQuunay, už ką P.P. gavo vėliau 40 dienų kalėjimo. J.L. teismo jau buvo 30 kartų baustas, laike praėjusių gi streikų streiklaužiavo. Jis 28 Rugsėjo už peštynes vėl tapo pinigiskai nubaustas. Angstį atsikėles.

LONDON—2 Spalių turėjom pašalpinės draugijos, Susiv. Liet. R.-Katalikų, susirinkimą. Užėjo kalba ir apie tai, jog prie „R-Katalikų“ draugijos priguli ir tie, ką neturi teisės katalikais vadintis. Pasiulyta tokius narius išbraukti. Buve ant susirinkimo pora socialistelių pakėlė triukšmą, kuo nepriejo iki stiprių muštynių. Klausimo užbaigimas atidėta iki Kalėdų.

Bronis Kairys, apie kurį buvo rašyta „Išėivių Dr.“ N 36, jau ačiu kun. Matulaičio rupesčiui paliuosuo-tas iš koncentracijos vietų, šiek tiek apsirgęs, bet, tikimasi, pilnai pasitaisys.

Pas musų (tas pats ir Škotijoj. Red.) neretai prisieina patėmyti tulų lietuvių šiaudadušiskumą: kol gerai viskas, duonos gana, sveikata tarnauja ir bėda nespaudžia, tol jie cicilikauja, o kai tik reikalas prispaudžia, į kokią nelaimę įkliuna, tuojaus vėl „atvirsta į katalikus,“ vėl atmetę puikiybę kloniojasi kunigeliai, prašo iš nelaimės išvaduoti; gi pasiliuosavę iš bėdos vėl išnaudo „cicilikauti“ pradeda. Antai kitas perdaug apsišvietęs „socializmais“ aptemdė savo protą svaigalais ir prisirašė prie kariūmenės. Prasi-blavines pakėlė verksmą, bet jau po laiku. Rusų konsulis nesutiko nieko daryt be kun. Matulaičio paliudijimo. Nabagas „socialistas“, bijodamas kariūmenės atmetė puikiybę savo ir prisiriėtė prie kun. Matulaičio rankos: but ir žemiau prisiriėtės, kad tik iš kariūmenės išsprukus. Gi seniau tą patį kun. Matulaitį keikdavo susirėzdamas.

Narva.

IŠEIVIŲ DRAUGAS

MISIŲ RINKLIAVOS ATSKAITA.

Per šv. Misijas daryta bažnyčiose tam tikros rinkliavos naudai Labdaringo Fondo, podraug atlyginimui išlaidų Misijoms padarytu.

SURINKTA (neskaitant to, kas surinkta vietinių parapijų naudai):

MOSSSEND per visa savaitę išviso	£18 19 8
BURNBANKE	4 3 2½
GLASGOW, viena moteris aukavo:	0 10 0
Nuo įvairių pavienių žmonių per kunigą Šviestrij priduoata:	9 14 6
Nuo pinigų altoriaus papuošimui sumestų atliko	0 14 6
Kun. Šviestrys surinko per vakarelių 3 Sp., Blaivybės	1 4 6½
Dr. parengtas	0 10 9½
Išbažnyčioj sumestos rinkliavos atliko	£26 17 2½

Išviso įeigų buvo ... £26 17 2½
Išleista kun. Misijonieriaus kelionės išlaidoms padengti £5. Labdaringam Fondui liko £21 17s 2½.

Kun. J. Norbutas

LABDARINGOJO FONDO ATSKAITA.

7 Vasario (žiurėk N 6 „Išėivių Draugo“) likę buvo	£7 17 9
Per mėnesines pamaldas surinkta: MOSSSEND	1 0 1
BURNBANK	0 5 7½
SHOTTS	0 5 7
Per Velykas Mossendo bažnyčioje sumesta	3 10 10
Nuo šv. Misijų atliko	21 17 2½
Viso labo	£34 17 1

Išleista pašalpai:

Paulauskių (Calderbank, seni invalidai) per J. Bulkaitį maistui nuo 16 Sausio iki 13 Rugsėjo	£2 14 1
Viso labo	£2 14 1
Rutkauskienės Marijonos (buvo našlė), Carfin, per V. Naujoką, nuo 7 Vas. iki 25 Balandžio, ...	1 7 6
Marcinkaus Mato (senis nedirbęs), Carfin, per Vl. Naujoką, nuo 7 Vas. iki 12 Rugsėjo	3 17 6
Juogiams, (Vyras sargaliuotojo) Blantyre, per J. Seniką	1 7 6
Elzbietai Urbienai, Mossend, našlė, 2 vaiku nuo 16 Kovos iki 29 Rugsėjo	3 15 6
Žiapkuvienės (vyras austrijokas) Bellshill, nuo 7 Vasario iki 19 Rugsėjo	4 2 6
Greblikienės (našlė su vaikais), Bellshill, nuo 7 Vasario iki 3 Spalių	4 5 0

Viso labo užrašyta prie išlaidų ... £21 9 1

Kasojė liko £13 8/.

Išlaidų rokundan dar neįrašyta keletas išduotų pašalpų, bet tas bus prirašyta prie kitos atskaitos.

Kun. J. Norbutas.

Atskaita

Š. L. K. PAŠALPOS DR.

Už Liepos, Rugsėjo ir Rugsėjo mėn.

Teigu.	Išlaidu
1 Liepos seniau buvo kasoj -	£75 19 5
Bellshill	19 2 10
Craigneuk	5 15 0
Carfin	14 1 6
Burnbank	12 7 0
Blantyre	9 0 0
Hamilton	1 16 3
Uddingston	1 5 0
Viewpark	16 0 6
Holytown	7 1 9
Glasgow	5 10 9
Stoneyburn	5 17 9
Carnbroe	3 11 3
Coatbridge	2 16 3
Shotts	4 3 9
Palace	6 5 0
Bathgate	0 18 9
Auchinleck	1 12 6
Motherwell	1 14 9
Mowtongrange	2 18 3
Stevenston	2 15 9
Rosewell	1 7 6
Teigu -	£204 14 3
Už atskaita	0 10 0
Szv. Misijos	0 5 0
Raszninkui ir kazininkai alga	3 10 0
Smulkios išlaidu	1 3 6
Delegatams kelione	0 18 6
Išlaidu	£108 14 0
Kasoj lieka, £95 18s 3d	

Jurgis Vanagaitis
12 Camden Str., Glasgow

Turi pardavimui įvairiausių dalykus, priimu visokius užsakymus.

NEŠIOJU FER STUBAS.

Kreiptis ypatingai arba laišku ant viršpado adresu.

SVEIKIAUSIAS IR IDOMIAUSIAS GYVENIMAS—ANT

FARMOS!

Jeigu nori pigiai farmą įgyti tai krepkies ir autorizuotą Canadian Pacific agentą:

C. PILENAS,
493 West 22nd Street,
New York, N.Y.

Jisai ant pareikalavimo suteikia pilnas žinias kokių būdų galima pigiai įgyti farmą Kanadoj. Canadian Pacific gelžkelio kompanija turi 7,000,000 akrų žemės ant pardavimo.

GAUTOS RED. NAUJOS KNYGOS:

Karės aukos. Vaizdelis iš lietuvių gyvenimo. Parase Išėivis. Bellshill Scotland. „Išėivių Draugo“ spauda 1915. Tai graži 36 puslapių knygtė, apysaka iš dabartinės karės Lietuvoje.

Tikyba ir Dora, N15. Turinys: Mosonai veikia; Krikštas; Laisvamanių linosybė; Čia ne senas krajas; Išsipildė. Tai graži 16 puslapių knygtė laikraštis. Verta ir naudinga pasiskaityti kiekvienam darbininkui. Kaina 5 centai (arba 75 c. metams.) Adresas: „Tikyba ir Dora“ 1644 Wabansia Ave, Chicago Ill.

Ežys N9, Rugsėjo. Turinys: Ką sutvėrė velnias; Moterų Revoliucija; Šunės ir mėnulis (Sakmė); „Ežio“ telegramai; Trejos devynerios; Pijokų jhymas; Korespondencijos; Smulkmenos. — Kaina 3 penai.

Jaunoji Lietuva, Rugsjūtis. Ilustruotas literatūros, mokslo ir visuomenės mėnesinis laikraštis. Turinys įvairus.

Sviesa, N9 (2). Kaina 5 centai.

**DIDŽIAUSIA IR SENIAUSIA LIETUVIŲ
ISTAIGA VIŠOJ BRITANIJOS
VARPO KOMPANIJA.**

LAIKO ANT PARDAVIMO VISOKIUS
VALGOMUS IR ŠIAIP KITOKIUS DAIGTUS.
KAS NORI KĄ NORS NUSIPIRKTI MEL-
DŽIAME KREIPTIS ANT ŽEMIAU PADETO
ADRESO YPATIŠKAI ARBA LAIŠKU.

“VARPAS” Co.,
104-116 Main St., Bellshill, Lanarkshire
SCOTLAND

SEREDOJ 13 SPALIŲ
„Blaivybės“ salėje, Bellshill, bus
SKAITYMAI IŠ KNYGŲ

ir laikraščių.

Tarp kitko bus perskaityta kun. Civinskio puikus veikalas

Apie mokslinį socializmą.

Meldžiame susirinkti kuoskaitlingiausiai, vyrai ir moteris.

SKAITYS KUN. NORBUTAS.

Pajieškome savo dukters ONOS KAILIUKAICIUTĖS, 18 m. amžiaus, išvažiavo nuo mūsų, rodos, į Motherwell. Škotijon, gal pas giminitės Vyšniauskaitės. Kas žino mūsų dukters adresą meldžiame pranešti mums ant žemiau padėto adreso: *A. Kailiukaitis*, 16 Birchall St., Rochdale Road, Manchester.

Miss J. MUIR

Cross Mansions,
Hamilton Road, Bellshill.

SIUVĖJA:

Moterų kostiumai ir dresės. Kainos pigios. Už kostiumus nuo £ 2 5/, už dreses nuo £1 15/.

Gerumas darbo gvarantuotas.

UŽSAKYMUS, PALIKTUS

mūsų skyriuje (branch shop)
483 MAIN STREET,
išpildysim kuogeriausiai ir rupestingiausiai.

DAR galima gauti pilnus kompletus „Išėivių Draugo“ už 1914 metus (Nuo 1° numerio iki 42), bet tokių kompletų pilnų teliko vos 10. Todėl kas norėtų gauti — tepaskubina užprašyti; kaina kompleto 5/- su persiuntimu.

Galima gauti papildymui atskirus senesnius numerius, kaina po 2d,

Visi tie, kurie turėjo užprašę „Išėivių Draugą“ savo giminėms ir pažįstamiems į Lietuvą teiks atnaujinti užprašymus, nes jau prenumerata jų pasibaigė ir Administracija sustabdė siuntinėjimą nuo 2 N. Kas nori suteikt savo giminėms gražią dovaną ir linksmybę tepaskubina atnaujinti „Išėivių Draugo“ užprenumeravimą. Išėivių Draugas“ leidžiama į Lietuvą

IŠĖJO IŠ SPAUDOS IR GALIMA gauti „Išėivių Draugo“ leidinį *Paskutiniai Metai Tėvyneje*, seno darbininko atminimai). Diktoka knyga ant gražaus popierio, kiekvienam užrašiusiam a n t metų *Išėivių Draugą* į *Lietuvą* ar Ameriką del savo pažįstamų toji knyga bus išduodama dovanai.

Titanic'o kelionė visa išparduota, galima gauti tik „Išėivių Draugo“ podraug su kompletų.

Kreiptis ant adreso:

Rev. JOS. NORBUT,
Mossend, Lanarkshire,
Scotland.

Mėnesinis juokų laikraštis

„EŽYS“

Eina kiekvieną mėnesį. Kaina atskiro numerio 3d. Metams 3/. Amerikoje metams 75 centai.

Adresuoti pinigus, užprašymus straipsnius, karikatūras, juokus ir tt.

„EŽYS“ PUBLISHING CO.,

213 Station Road,
DYKEHEAD, SHOTTS.

ADAM L. WILSON,
375 Main Street, Bellshill

Motor-dviračių ir
DVIRAČIŲ agentas

Atstovauja: *Rudge Multi, Triumph B.S.A., Enfield Indian* ir tt.

Didelis ir puikus pasirinkimas. Turi daug puikių palaikytų, antros rankos dviračių. Kainos pigios

Lietuvis Siuvejas

Siuvu vyriškus ir moteriškus rubus sulig naujausios mados ir kiekvieno noro. Darbą atlieku kuogeriausiai. Meldžiu ateiti ir užsisakyti siūtą ar overkoti ar kostiumą, persitikrinsite ir nesigraudinsite.

Simon Stapirskis,

20 Hamilton Road,
BELLSHILL.

**Bellshill
Theatre**

*DAILIAUSI ir AIŠKIAUSI
PAVEIKSLAI.*

Vaidinimai du kartu kas vakarą
ant 7 ir 9.

PIGIOS KAINOS:
3d 6d ir 9d

KATALIKAS AMERIKOS LIETUVIŲ DIENRASTIS **KATALIKAS**

VISUOMENES,

Literatūros ir Politikos Ilustruotas Laikraštis

Amerikos Lietuvių Dienraštis „KATALIKAS“ paduoda vilniausias žinias apie karą ir visokius atsitikimus pasaulyje. Visuomenės pilnas indonų straipsnių.

Dienraštis „KATALIKAS“ etna tautiška-krikščioniškojo dvasioje.

DIENRAŠTIO KAINA:

Metams	\$5.00
Pusei metų	3.00
Trims mėnesiams	1.75
Dviem mėnesiams	1.25
Europoje metams	7.00

Praneškite savo adresą, o gausite pasiūlymus vieną numerį veisui.

TAIPPAT UŽLAIKOMA
Didžiausia Knygų ir Muzikos Krautuė
REIKALAUKITE KATALOGO

Rašydami laiškus ir siūdamai pinigus visados adresuokite šitaip:

TANANEVICZ PUBLISHING COMPANY

3249-53 South Morgan Street
CHICAGO, ILL., U. S. A.

—) GERIAUSIA DOVANA (—)

draugams Lietuvoje, tai tikras lietuvių katalikų laikraštis

—) „DRAUGAS“ (—)

Draugas paduoda inių iš viso pasaulio, nušviečia Amerikos lietuvių gyvenimą, suteikia daug skaitymo iš visuomenės gyvenimo, politikos ir literatūros ir yra geriausias draugas lietuviams darbininkams Amerikoje, Anglijoje ir Lietuvoje Rusų cenzura *Draugą* į Lietuvą inleidžia.

Draugas atsieina—Amerikoje: Metams \$2.00 pusei metų \$1.00 Lietuvoje: metams \$3.00, pusei metų \$1.50

Su visokiais reikalais adresuokite „Draugas“ Publishing Co.

1800 West 46th St., Chicago, Ill.

Printed by J. A. WALKER, Bellshill
Published by Rev. J. Norbut, Mossend.

Saturday, 9th October, 1915.